

quem generat carne, reatum tamen trajicit originis, quo absolutus est ipse. Postremo in Lege scriptus est Psalmus: « Ego in iniquitatibus conceptus sum, et in peccatis » mater mea in utero me aluit ¹. » Quod videritis profecto, nec auderetis aliquid contradicere, si Cypriano et Ambrosio, cæterisque talibus Ecclesiæ doctoribus, fidei oculos similes haberetis.

LXXIV. JULIANUS. « Aut certe quia hoc in Lege non potest inveniri, acquiesce impudentissime, de eo peccato loqui Apostolum, quod imitatione trahitur, voluntate committitur, ratione arguitur, Lege ostenditur, æquitate punitur. »

AUGUSTINUS. De omni peccato quod per Christum tollitur, dictum est: Usque ad Legem peccatum in mundo fuit: quoniam Lege non tollitur, sive originale, sive additum, sive quod erat et ante Legem, sive quod etiam Lege subintrante abundavit. Cum autem ais, de eo peccato loqui Apostolum, quod æquitate punitur: expergiscere, et vide ibi esseet originale peccatum. Non enim aliter æquitas Dei grave jugum imponeret ipsis quoque exordiis parvulorum: quod jugum cura nostra sæpe commemorat, ut cervicem tuam, si non inflexerit, frangat. Nam hoc peccatum etiam Lege monstrari, præcepto circumcisionis ostendi ². Quod Quod si negas tu, doce quo peccato proprio, si non circumcideretur, interibat anima parvuli de populo suo. Scio, non doces: sed volens nos fatigare, nec taces.

LXXV. JULIANUS. « Cæterum quod fingitis, originale peccatum, nec per unum transmitti potest, quoniam generatio per duos agitur. »

AUGUSTINUS. Jam responsum est: Lege quæ hinc a me dicta sunt, et invenies te vana dixisse.

LXXVI. JULIANUS. « Nec potuit aliquando esse, si potest

¹ Psal. I, 7. — ² Gen. XVII, 14.

aliquando non posse: quia naturalia ab initio substantiæ usque ad terminum illius perseverant. »

AUGUSTINUS. Hoc et de morte posses dicere; nam etiam cum ipsa nascimur: « Corpus enim mortuum est propter » peccatum ¹: » sed et si non propter peccatum, sicut desipitis; nascimur tamen sine dubitatione mortales: et tamen mors atque mortalitas non erit, immortaliter viventibus nobis. Sicut ergo mors originalis est, et tamen potuit esse, potest non esse, melius nostra manente natura: sic et originale peccatum, et potuit esse, generatione tractum; et potest non esse, regeneratione deductum.

LXXVII. JULIANUS. « Nec a Lege ostensum est, vel ostendi potuit; quia nunquam legislator usque ad hanc veniret amentiam, ut præciperet cuiquam: Noli ita, vel ita nasci: et quod admoneri non decuit ut corrigatur, justum esse non potest ut puniatur. »

AUGUSTINUS. Non præcipitur homini quo modo nascatur: sed præceptum est quo modo ille viveret, præceptumque violavit; a quo parente peccatum originale deducitur. Præcipitur etiam ut infans circumcidatur, damnandus nisi circumcidatur: cui tamen non solum aliquid aliud, sed nec saltem circumcisio ipsa præcipitur. Ac per hoc, non quidem præcipitur homini quo modo nascatur: « Mundus tamen non est a sorde peccati, nec infans cujus » est unius diei vita super terram ². » Lege verba sancti Job: et invenies te esse mendacem, loquente illo quem Deus dixit esse veracem.

LXXVIII. JULIANUS. « Et quod usque ad Legem est, ostenditur non esse post Legem, ostenditur postremo non esse post Christum. »

AUGUSTINUS. Ita reatus hujus peccati ostenditur non

¹ Rom. VII, 10. — ² Job, XIV, 4.

esse post peccatorum abolitionem, sicut mors post carnis resurrectionem.

LXXIX. JULIANUS. « Ac per hoc, secundum argumentationem quoque tuam, olim non est: secundum testimonium veritatis, nunquam fuit. »

AUGUSTINUS. O si vos non essetis, qui contra testimonium veritatis falsum testimonium vestrum et dicitis, et insuper scribitis.

LXXX. JULIANUS. « Et ut quod egimus, inculcetur memoriae lectoris; definisti quondam peccatum, et optime, nihil esse aliud quam voluntatem admittendi quod justitia vetat, et unde liberum est abstinere. »

AUGUSTINUS. Jam responsum est, quod peccati sit ista definitio, non ejus quod sit et poena peccati.

LXXXI. JULIANUS. « Quæ definitio ad intelligendam quoque justitiam Dei aperuit viam, ut censeremus æquitatem divini nequiquam stare iudicii, nisi illud imputasset in peccatum, a quo nosset liberum fuisse ei, qui propter hoc affligitur, abstinere. »

AUGUSTINUS. Propter quid ergo affliguntur parvuli, si nullum habent omnino peccatum? An omnipotens et justus Deus injustas poenas a tot innocentibus prohibere non potuit?

LXXXII. JULIANUS. « Magistrum vero gentium rationem privilegio auctoritatis armantem, pronuntiasset, quia per unum hominem in hunc mundum culpa transierit; quo nomine separavit opera nuptiarum, quæ sine duorum negotio esse non possunt; commendavimus: atque ob hoc ab illo unum fuisse nominatum, ne quis duos intelligere auderet. »

AUGUSTINUS. Jam responsum est: assidue te delectat vana garrere.

LXXXIII. JULIANUS. « Et re vera multo ego consequen-

tius, unum quem Apostolus dicit, unum assero, ut doceam vitium imitationis, non generationis fuisse, quam Traducianus unius nomine, qui dicitur peccati fuisse vestibulum, seminibus rem admovet voluntatis, quod rerum natura non recipit. »

AUGUSTINUS. Desine quod jam refellimus iterare: quid nos cogis adhuc eadem atque eadem dicere contra tantam sapientiam tuam, qua putas ideo non significari generationem, ubi dictum est: « Per unum hominem peccatum » intravit in mundum¹; » quia per duos fit generatio, non per unum: quasi peccatum illud, quod non vultis generatione, sed imitatione transisse, unus admiserit? Cum ergo et ipsum fuerit a duobus admissum, cur per unum hominem dictum est: Peccatum intravit in mundum; nisi quia non a foemina concipiente atque parturiente, sed a viro seminante est generationis exordium; aut quia jam non sunt duo, quando per coitum una fit caro?

LXXXIV. JULIANUS. « Postea quoque ad Legem ventum est, ad cujus usque tempus præscripsit Apostolus non ostensum viguisse peccatum. Quod tu tempus usque ad finem Legis protelare conatus es, non intelligens nequidquam te argumentatum; quandoquidem constringendus a nobis esses, ut probares hoc peccatum, de quo mentiris Paulum locutum, et quod asseris usque ad abolitionem regnasse Veteris Testamenti, vel imputatum fuisse, vel imputari potuisse sub Lege; vel certe acquiesceres, non regnare post Christum, ut sensibus tuis saltem inflexa violenter Apostoli sententia consonaret. Horum autem nihil reddi a te potest. Fidei ergo nostræ in solido est puritas collocata, cui et rationis instituta, et justitiæ dignitas, et Apostoli per omnia scita conveniunt. »

AUGUSTINUS. Nihil te dicere, et quod respondimus

¹ Rom. v, 12.

monstrat, et tu ipse. Apostolus quod ait : « Usque ad » Legem peccatum in mundo fuit ¹ : » non originale tantum, sed omne peccatum intelligi voluit : et ideo usque ad Legem fuit, quia nec Lex potuit auferre peccatum ². Usque ad Legem quippe dictum est, ut etiam ipsam Legem sententia ista concluderet : quomodo dictum est in Evangelio : « Omnes ergo ab Abraham usque ad » David generationes quatuordecim ³ : » non enim excepto David, sed ipso etiam computato numerus iste completur. Sicut ergo cum audimus quatuordecim generationes usque ad David, non excipimus David, sed ipsum etiam computamus : ita cum audimus, Usque ad Legem peccatum in mundo fuit, non excipere Legem, sed etiam ipsam computare debemus. Quia sicut David non est extra numerum, qui dictus est usque ad ipsum ; sic Lex non est extra permansionem peccati, quod fuisse dictum est usque ad ipsam. Ac per hoc, nemo tollit peccatum, quod nec Lex, quamvis sancta et justa et bona, potuit auferre, nisi ille de quo dictum est : « Ecce Agnus Dei, ecce qui tollit peccata » mundi ⁴. » Tollit autem et dimittendo quæ facta sunt, ubi et originale comprehenditur, et adjuvando ne fiant, et perducendo ad vitam ubi fieri omnino non possint.

LXXXV. JULIANUS. « Sed videamus et reliqua. Postquam ergo dixisti ⁵ : » Hæc forma non omni ex parte conformis est, adjungis : Unde hic Apostolus secutus adjunxit : « Sed » non sicut delictum, ita et donatio ⁶ : si enim ob unius delictum multi mortui sunt, multo magis gratia Dei et donum in gratia unius hominis Jesu Christi in plures abundavit. » Quam sententiam hoc modo exponis : Quid est, multo magis abundavit? nisi quia omnes qui per Christum liberantur, temporaliter propter Adam moriuntur, propter

¹ Rom. v, 13. — ² Beda et Florus, ibid. — ³ Matth. 1, 37. — ⁴ Joan. 1, 29. — ⁵ Vide lib. II de Nuptiis, cap. 27. — ⁶ Rom. v, 15.

ipsum autem Christum sine fine victuri sunt? « Pronuntiavit certe Apostolus, de cujus nobis est opinione certamen, efficacius operari ad collationem salutis et copiosius gratiam Salvatoris, quam peccatum Adæ ; ut ostenderet multo vehementius profuisse Christum, et pluribus profuisse, cujus gratia (ut ipso ejus verbo utar) abundavit in plures, quam prævaricationem primi hominis nocuisse, quem tu dicis seminibus illigasse peccatum. »

AUGUSTINUS. Multo magis abundavit, dixit ; non in magis multos, id est, non in plures. Quis enim non videat plures esse in genere humano, in quos non abundavit? ut ex pluribus ostenderetur quid universæ massæ justo judicio deberetur, nisi ubi vellet Spiritus spirare, et Deus quos dignaretur vocaret, et quem vellet religiosum faceret ¹?

LXXXVI. JULIANUS. « Proba igitur, hoc quod intellexit Apostolus vestris cohærere dogmatibus. »

AUGUSTINUS. Legantur verba ejus sine perversitate legentium, qualis est in vobis ; et nulla alia probatio requiretur.

LXXXVII. JULIANUS. « Si enim Adam, ut dicitis, peccato naturali generavit omnes in condemnationem, tantumque de suis visceribus in sobolem virus effudit, ut in natura hominis cuncta Dei instituta turbaret ; »

AUGUSTINUS. Quando parvulum spiritus vexat immundus, animamque ejus et corpus affligit, sensus sanitatemque pervertit ; nonne universa ejus, quam Deus instituit, natura turbatur? nec invenitis omnino tanti hujus mali meritum, negantes originale peccatum. Cur enim non hic attendis, in natura hominis per diaboli virus cuncta Dei instituta turbari? Dic causam parvuli, dic reatum ejus cui recens nato ista contingunt, qui non vis verba Apos-

¹ Ambros. in Luc. cap. ix.

tolica sic accipere, quemadmodum accipit ex quo est instituta catholica Ecclesia, et quemadmodum suis tam perspicuis malis confitetur ipsa natura. Et tamen si bene consideremus, Dei nullo modo instituta turbantur: quoniam præsciis futurorum cuncta constituit: nec totum quod meretur apostatica creatura, singulis reddit; sed in mensura, et numero, et pondere disponens omnia, neminem sinit mali aliquid perpeti, quod non meretur; quamvis non tantum, quantum massæ debetur universæ, singulus quisque patiatur.

LXXXVIII. JULIANUS. « Ut sine dono diaboli, ad quod dicis libidinem sexuum pertinere, nuptiæ quas Deus creaverat, esse non possent; imo illis quas ordinaverat, institutionis suæ honore avolantibus, has quarum ordo permansit, cum motione genitalium, cum pudore coëuntium, cum calore et consternatione membrorum, cum jucunditate sensuum, cum iniquitate nascentium, diaboli, non Dei, opus esse cogeret atque convinceret: »

AUGUSTINUS. Si malum vitiorum, quod nisi in aliquo bono esse non potest, a naturarum bonitate discernas, nec excusabis diabolum, nec accusabis Deum: nec excusabis libidinis malum, nec accusabis nuptiarum bonum.

LXXXIX. JULIANUS. « Ipsam postremo arbitrii libertatem unius peccati impulsione subrueret; ut nemo deinceps in potestate haberet vetera crimina virtutis electione respuere, sed uno omnes in condemnationem eversæ humanitatis torrente raperentur. »

AUGUSTINUS. Cur non potius miraris, universi generis humani ab exordio nativitatis tantam miseriam, ut nemo beatus nisi ex misero fiat, neque nisi post hanc vitam malis omnibus careat, cui per Dei gratiam præstatur ut careat? Hoc mirando, te corriges; et justum Dei iudicium, (quoniam per unum hominem peccatum intravit in mun-

dum,) in generis humani non injusta afflictione cognosces.

XC. JULIANUS. « Si hæc, inquam, cuncta in Dei imaginem primi hominis invexit iniquitas, manifestum est nimis esse imbecillam Christi gratiam in suis muneribus, quæ nihil quod his tot trabalibus malis mederetur invenit: aut si invenit, affirma. Singula enim nunc singulis conferamus. Si Adam præter voluntatis opera, ipsius naturæ instituta subvertit, nihil debuit magis Christus, quam ea quæ ab illo fuerant elisa, reparare, his videlicet vestigiis quibus ille subruerat. »

AUGUSTINUS. Hoc facit, sed non quomodo tu vis. « Quis enim cognovit mentem Domini, aut quis consiliarius ejus fuit? »

XCI. JULIANUS. « Id est, ut in nuptiis baptizatorum neutiquam sentiretur libido; nec eodem modo, quo etiam cæterarum gentium, genitalia moverentur. »

AUGUSTINUS. Non ergo debuerunt baptizatae cum gemitu parere; quoniam hoc, (quod negare non potes) pœna est foeminæ peccatricis.

XCII. JULIANUS. « Recederet postremo post donum gratiæ coëuntium pudor, nec iret per membra quietis imitatio, nec paterentur sensus onera dulcedinis; liberum postremo baptizatis redderetur arbitrium, ut per correctionem naturæ, expulsa lege peccati, tam possibile confiteris esse mortalibus, nitere splendore virtutum, quam sordibus horrere vitiorum: imo penitus nec mortales, qui sacramentis imbuuntur, esse deberent. »

AUGUSTINUS. Et tamen, Juliane, tales nuptias in paradiso constituere non te pudet, ubi coëuntium confiteris pudorem. Ergo-ne aliquid pudendum erat, ubi nihil nisi laudandum, qui supra cuncta laudandus est, Conditor

¹ Isai. xl, 13, et Rom. xi, 34.

instituerat? Sed quis potest hoc sapere et dicere, nisi quem non pudet id laudare quod pudet?

XCIII. JULIANUS. « Si enim pugnat medicina cum vulnere, et mors peccato dicitur accidisse, ablationem mortis amotio peccati debet operari. »

AUGUSTINUS. Adhuc quidem dicitis, Adam sic fuisse factum, ut sive peccaret, sive non peccaret, moriturus esset: sed ista dicentes jam vos magister vester in episcopali iudicio Palæstino, nec sine se ipso, quia non se correxit¹, Pelagius ipse damnavit: Deus autem non in isto sæculo maligno beatificat suos, quibus hic peccata dimittit, et spiritus gratiæ pignus impertit. Ideo eis qui etiam malis sæculi hujus vel delectabilibus, vel sævis atque asperis, partim non utuntur, partim bene utuntur, futurum promisit sæculum, in quo mala nulla patiantur; ubi tales essent et nuptiæ, quales in illo paradiso, si nemo peccasset, esse potuissent, in quibus nihil pudendum esset: sed nec tales erunt, quoniam beatorum numero impleto, cui sint nuptiæ necessariae, generatio ipsa non erit.

XCIV. JULIANUS. « Verum cum nihil horum quæ diximus, baptizatorum constet evenire corporibus; non potuisse autem aliter, id est, non debuisse, quam his medicinæ modis totum fieri, veritas clarior sole monstraverit: confitendum tibi est, aut illa quæ prius enumeravimus, non accidisse peccato, et ideo nec vulnera fuisse naturæ; ut constet ratio gratiæ, per quam manifestum est, illa de suis ordinibus mota non esse: aut certe negandum, in mysteriis Christi quidquam esse medicinæ, quæ de tot secundum te morbis ne unum quidem sanare potuerint. »

AUGUSTINUS. Imo vero hinc deberetis agnoscere, si mente sobria viveretis, quam magnum illud peccatum fuerit, quod per unum hominem intravit in mundum, et

¹ Vide lib. de Gestis Pelagii, cap. 11 et 33.

cum morte in omnes homines pertransiit: quando quidem malis hujus sæculi, cum quibus homines oriuntur, nec baptizati, jam reatu ablato, omnibus eruuntur, nisi post hanc vitam; in qua nos oportet, etiam promissis bonis, exerceri adhuc malis. Nam si merces fidei continuo redderetur, jam nec fides ipsa esset; quæ mala præsentia videns, ideo pie tolerat, quia bona promissa non videns, fideliter et patienter expectat.

XCIV. JULIANUS. « Sic egi hactenus, quasi vim donorum et vulnerum, in contrariis licet effectibus, æqualem tamen Apostolus æstimasset: crescit autem dubio procul sublimitas sanæ fidei, quam tuemur; cum consideratur Paulus, non solum remediis gratiæ ægritudinem non prætulisse culparum, verum etiam copiosiora beneficia iudicasse dispendiis. »

AUGUSTINUS. Verum est: temporalia quippe sunt dispendia regeneratorum; beneficia vero erunt sine dubio sempiterna: sed dispendia, quæ nascentes flendo testantur, dicite quo merito sub justissimo et omnipotentissimo Iudice eis, si nullum peccatum attrahunt, irrogentur.

XCVI. JULIANUS. « Quid ergo etiam hæc disputatio collegerit, prudens lector attendat. Apostolus dixit in plures abundasse donationem Christi ad salutem, quam Adæ culpa nocuisset. »

AUGUSTINUS. « Non hoc dixit: sed, multo magis abundavit gratia in multos¹; hoc est, magis abundavit, non in magis multos, id est, non in plures, sicut jam responsum est. »

XCVII. JULIANUS. « Qua culpa tu illas clades, quas supra enumeravimus, dicis accidisse naturæ, ex quibus nec unam in his qui ad Christi perveniunt sacramenta, constat sanari; ac per hoc multo plus iniquitatem primi

¹ Rom. v, 15.

hominis ad nocendum asseris habuisse virtutis, quam gratia Christi obtinet ad medendum: quo collecto, ostensum est, quantam inter Catholicos et Manichæos, tantam inter te et apostolum Paulum esse discordiam.»

AUGUSTINUS. Tollit gratia Christi originalis peccati reatum, sed rem invisibilem invisibiliter tollit: dimittit etiam cuncta peccata, quæ homines male vivendo insuper addiderunt. Judicium quippe ex uno delicto in condemnationem; quia et unum illud quod a nascentibus trahitur, trahit ad æternam condemnationem, si non remittatur: nec tamen hoc solum gratia dimittit; alioquin tantum valeret; sed cum ipso dimittit et cætera; ergo plus valet; propter quod dictum est: «Judicium quidem ex uno in condemnationem, gratia autem ex multis delictis in justificationem¹.» Donat etiam gratia, ut contra concupiscentiam carnis spiritus concupiscat: et si quando fidelis homo in hoc certamine venialiter vincitur, debita dimittit oranti, et quando damnabiliter vincitur, dat humiliorem poenitentiam, qui tribuat indulgentiam. Donat postremo vitam æternam et animæ et corpori, ubi qualia et quanta bona sint cogitare quis possit? Quomodo ergo plus nocuit primi hominis iniquitas, quam profuit secundi hominis, hoc est, Christi bonitas; cum ille temporaliter nocuerit, Christus autem et temporaliter adjuvet, et liberet ac beatificet in æternum? Quæ cum ita sint, sententia nostra catholica, non Manichæa est; et ideo nec Pelagiana est, quia catholica est.

XCVIII. JULIANUS. «Frivolam sane expositionem in hoc loco tuam optimo jure despicerem, et irrepercussam præterirem, quasi nimis humo cohærentem, nisi vererer, ne pellaciæ magis quam constantiæ crederetur. Loqueris ergo hoc modo: «Quid est, multo magis abundavit, nisi

¹ Rom. v, 16.

quia omnes qui per Christum liberantur, temporaliter propter Adam moriuntur, propter ipsum autem Christum sine fine victuri sunt¹? «Quo sermone, si quid consequenter diceretur attenderes, omnem arcem tuam, id est, traducem cecidisse faterere. Dicis enim, ideo multo magis abundasse Christi gratiam, quia per eam vita conferatur æterna, cum per Adæ peccatum subeunda sit corruptio temporalis. Si ergo nihil aliud intulit Adam præter corporis mortem, contra quem Christus copiosiore beneficio vitam contulit sine fine durantem; apparet non peccatum Adæ ad posteros transisse, sed mortem.»

AUGUSTINUS. Apparet te propterea irrisisse quod dixi, vel potius te irridere finxisse, ut his qui te non intelligunt, videreris dicere aliquid, cum diceres nihil: primum quia eis dixi Adam temporali morte nocuisse, quos Christi liberat gratia: quos enim occulti quidem, sed judicii justitiam non liberat, etiamsi parvuli moriantur, æterna morte plectuntur. Quomodo ergo hinc apparet, non peccatum Adæ ad posteros transisse, sed mortem; nisi quia hoc vis putari, quod perstrepunt verba tua, non quod sequitur verba mea? Nos enim dicimus utrumque transisse, et a Christo utrumque clamamus auferri, reatum scilicet peccati plenissima remissione peccatorum, mortem vero beatissima resurrectione sanctorum; quæ propterea non statim regeneratis datur, ut exerceatur fides, qua id quod non videtur speratur: hoc enim et in se ipsis et in parvulis suis cum sperant fideles, utique sunt fideles. Ecce quod dicimus, ecce cui catholicæ veritati contradicitis: sed magis contra vos, quam contra illam dicitis, quidquid hæreticis disputationibus dicitis.

XCIX. JULIANUS. «Constabit autem consequentissime, mortem perpetuam, id est, poenam sempiternam ad nos

¹ Vide lib. II de Nuptiis, cap. 27.